СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 96. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер 25 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 96. Jersey City, N. J., Thursday, April 25, 1935. THREE CENTS

НОВІ ПОДАТКИ НА ВЕТЕРАНСЬКИЙ БОНУС

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Морґентав предложив сенатському комітетови для фінансових справ обчислення, що на випадок, якби конгрес постановив виплатити ветеранам бонус готівкою, конгрес буде мусіти знайти теж на цей видаток відповідні жерела, себто ухвалити нові податки.

Департамент скарбу обчисляє, що новий видаток буде вимагати від скарбу від 200 до 360 міліонів на рік. Уряд пропонує добути ці гроші з податків на великі спадки.

Сенатор Гарисон, котрий веде кампанію за виплату бонуса готівкою, каже, що уряд не буде обовязаний підносити ніяких податків, бо теперішні податки вистарчать на покриття цього нового видатку.

ЗАГРОЗА АВТОМОБІЛЬНОГО СТРАЙКУ.

ТОЛІДО (Огайо). — Робітники підприємства „Шевроле Мотор Ко." вийшли на страйк. Викликала його юнія „Юнайтид Отомобил Воркерс Федерел Юніон", що належить до Американської Федерації Праці. На страйк вийшли коло 2,340 робітників. Фабрики закриті.

Страйк почався через те, що підприємство не захотіло робити з робітниками умови.

Страйкарі думають удержувати коло фабрик пікети цілу добу.

Американська Федерація Праці каже в своїй заяві, що страйк може поширитись на інші фабрики цього самого підприємства.

ПОСТРІЛЕННЯ СТРАЙКАРА ПОЛІЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — У вівторок почався тут страйк робітників, нанятих при чищенню й фарбуванню одежі. Вийшли на страйк що найменше 7,000 робітників. На пікети коло фабрик вийшли коло 2,000 страйкарів. Страйк далі поширюється.

Три страйкарі зайшли до одного гаражу в Бруклині та стали намовляти шофера трока одної одежної фарбарні пристати до страйку. На суперечку надійшов поліцай, він стрілив до страйкарів, щоб їх настрашити. Стріляв у землю, але куля відбилася від землі й поцілила одного страйкара в ногу. Його відвезено до шпиталю. Лікарі кажуть, що він видужає.

ПОВОРОТНИЙ ЛЕТ ПОНАД ТИХИЙ ОКЕАН.

САН ФРАНСІСКО. — Величезний літак "Пан Американ Клипер" вернувся вже щасливо з Гонолюлю, перелетівши з поворотом дорогу 2,400 миль за 21 годин.

Лет його вважають повним успіхом, котрий доказує можливість правильної повітряної комунікації понад Тихий океан.

При висіданню летунів їх витала величезна товпа цікавих.

ЗЕМЛЕТРУС В АМЕРИЦІ.

ПРОВІНСТАВН (Месечусетс). — Коло пів до 9-тої години вечором у вівторок навістили цю околицю досить сильні потрясення землі. Тряслася земля в цьому місті та в 4 інших містах, що лежать на цій косі, званій Кейп Код.

Від потрясень землі тряслися доми, холіталися на стінах образи й тарахкала кухонна посуда. Потрясення тревали півшеста секунди. Люди, що сиділи в театрі рухомих образків, мали враження, що на морю був вибух на кораблі.

Сейсмографічна обсерваторія в Гарвардському університеті називає землетрус легким. Знавці ґеольоґії кажуть, що це обсунулася земля на дні Атлантику в поблизу Нової Анґлії.

ПІВ МІЛЯРДА НА ВОЄННУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Комітет палати послів для видатків порадив повній палаті ухвалити на поправу й збільшення воєнної фльоти суму 457 міліонів долярів та радить видавати на цю ціль з кождим роком щораз більше, так, щоб у році 1941-шім річний видаток виносив 555 міліонів долярів.

КОНВЕНЦІЯ ВИДАВЦІВ ГАЗЕТ.

НЮ ЙОРК. — У готелі Волдорф-Асторія почалась у вівторок конвенція Американського Союза Газетних Видавців.

На перший день нарад заявилися 250 членів. Реферати обговорювали такі справи, як: ріжниця між сільськими й міськими газетами; відносини між радіом і газетами; вага образків у газеті.

ВИДАЛА ЛЮБОВНИКА-БАНДИТА.

МАЙАМІ (Флорида). — На розправі проти Нюйорчан Чарлза Калі й Николаса Монтоне, обвинувачених за грабунковий напад на паню Маргарету Бел, котру вони ограбили з дорогоцінностей на суму 185,000 долярів, ставала як свідок прокураторії Рут Калкер з Дейтону, Огайо, котра заявила, що вона жила тут як любовниця Калія, поки не довідалася від нього, що він бандит та брав участь у згаданому нападі. Вона зараз від нього втекла, вернулась до рідного міста й звідти написала до поліції лист, у котрім подала їй імена бандитів. На основі цього листа поліція арештувала бандитів і поставила їх на суд.

ЖДЕМО НА НЕГАЙНЕ ВИПОВНЕННЯ КВЕСТІОНАРІВ ДЛЯ ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА. ПРОСИМО ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ ПОЛАГОДИТИ ЦЮ СПРАВУ НАЙДАЛІ ДО КІНЦЯ КВІТНЯ.

НАУКОВА БОРОТЬБА ЗА ТЕОРІЮ РЕЛЯТИВНОСТИ.

На річних зборах Краєвої Академії Наук у Вашинґтоні читав д-р Роберт Тромплер, обсерватор зір в обсерваторії Лика в Каліфорнії, про свої висліди своїх розслідів над світлом зір, що мали на ціли випробувати теорію релятивности Айнштайна, котра каже, що проміння світла, переходячи попри велику масу, як, наприклад, сонце, збочує з дороги.

Він каже, що досвіди обсерваторії потверджують цю теорію.

Щоб розслідити вартість цієї теорії, астрономи розсліджували промінь світла, що потребував 9,000 світляних років, щоб зайти до обсерваторії. (Світло летить простором зі скорістю 186,000 миль на секунду).

ТОРГОВЛЯ БІЛИМИ ЖІНКАМИ В КИТАЮ.

В Шангаю (найбільше портове місто в Ктиаю, що має півтора міліона мешканців) відбувся міжнародний конгрес при участи представниць ріжних гуманітарних установ, російських, анґлійських та американських, у справі торговлі молодими жінками в Китаю, головно Росіянками. Предсідник конгресу, П. Глебов, заявив, що торговля молодими Росіянками є справді одним з найбільших місцевих лих. Ця торговля є причиною найгіршої слави, яку там мають жінки білої раси, переважно Европейки. Рішено звернутися до місцевої китайської влади з домаганням, щоб станула до боротьби з практиками, що приносять ганьбу білій расі. Справу порушено свого часу навіть у Женеві, щоб рада Ліґи Націй рішила щось у справі російських жінок, які живуть у Шангаю.

НЕВДАЛИЙ ІНТЕРЕС.

Інтерес на марш. Пілсудським хотіла зробити „Газета Поранна". Управа м. Львова розіслала пресі такий комунікат: „У звязку з оголошенними в „Газеті Поранній" побажаннями львівського маґістрату з приводу імянин марш. Пілсудського управа м. Львова стверджує, що це оголошення поміщене всупереч дозволови і без згоди управи, яка думає, що цього роду форма побажань для особи достойного солєнізанта є в найвищій мірі невідповідна". Підписано: Президент міста: Вацлав Дрояновський. — Для пояснення зазначуємо, що в „Газеті Поранній" появилися на трох сторінках побажання ріжних міст і містечок східної Галичини з містом Львовом попереду у формі платних оголошень. Як виходить з комунікату львівського президента, редакція „Г. П." оголосила імянинові побажання, не питаючи про згоду тих міст, які повинні би тепер за ті оголошення заплатити.

БІЙКА ЦИГАНІВ ЗІ СЕЛЯНАМИ.

З Букарешту доносять: Підчас справжньої битви між 200 Циганами та селянами при вирубі лісів згинули 4 особи, 40 було ранених.

ВБИВ І ЗАКОПАВ ДЕСЯТЬ ОСІБ.

У місті Шираз, провінції Фарсітан (Іран), поліція арештувала якогось Саіда Магомета Алія, в якого хаті знайшли закопані трупи девятьох осіб, які він повбивав. Убивав їх ціянком потасу, який вкидав їм у каву. Опісля трупи обкрадав із вартісних предметів. Один із отроєних видержав отрую та повідомив поліцію.

ВИКИДАЮТЬ ЕМЕРИТІВ З МЕШКАНЬ.

Львівська дирекція залізниць викидає 21 емеритів, між ними кількох Українців, із мешкань, які вони займають ще зперед воєнних часів у залізничих домах при горішній вул. Городецькій. Ці доми побудовані з австрійського пенсійного фонду залізничих службовців і призначені головно для забезпечення службовцям даху над головою на старість. Тому переводжена ексмісія на 21 емеритах є щонайменше дивна, хочби й була подиктована бажанням зробити місце для залізничих службовців, перенесених зі Станиславова.

ЩАСТЯ ПРИЙШЛО ЗАПІЗНО.

Томас Вилсон, 61-літний гомстедовець у Рімбей, Альта, дістав вістку з Анґлії, що один його кревняк лишив йому $11,500. Він зараз постановив вернутись до старого краю і пішов пішки на почту до Лідейл, 10 миль від своєї хатини, щоби поробити зарядження на свій поворот. Вертаючись домів, він помер на дорозі з обезсилення.

Тіло його знайшли при дорозі 2 милі від його дому. Коло нього вартував його малий песик, який не хотів його лишити і йшов за тілом до Рімбей.

Вилсон, ветеран з Великої Війни, був сином військового офіцира і родився в Анґлії. Члени Канадійського Леґіону поховали його з військовими почестями.

ЗАБУЛИ ДИТИНУ В ТАКСІВЦІ.

У місті Валасбурґ, Онт., одна жінка наняла в ночи автомобіль і казала себе з чотирма дітьми відвезти до дому. Після приїзду до дому завважала брак одної дитини. Затривожена тим, зателефонувала до шофера і питала його, чи він не знайшов у своїм автомобілі її дитини. Шофер відповів, що не видів дитини, але він зараз же переконається, чи дитини нема в авті. Шофер відчинив своє авто і побачив на сидженню в авті сплячу дитину.

АРЕШТОВАНО СТО ПАСТОРІВ.

У Берліні й провінціяльних німецьких містах арештовано коло 100 пасторів щоб не допустити їх до відчитання з амвони проклямації в справі віросповідної церкви. В цій проклямації названо новонімецькі релігійні течії єресю. Між арештованими пасторами знаходиться теж колишний командант підводного судна зі світової війни, що став опісля пастором.

ПОЗИЧКИ КАНАДИ В ЧАСІ ВІЙНИ.

Від серпня 1914 до демобілізації на воєнні потреби Канади визичили $1,447,138,588. Цілу ту квоту позичили в Канаді. З того державні бонди на суму $1,339,526,528 є звільнені від всякого оподаткування.

НІХТО НЕ ХОТІВ КУПИТИ КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

В городськім суді в Бендзіні (Польща) відбувся продаж на ліцитації копальні вугля акційної спілки „Лаґіта", що знайшлася в невиплатності. Ліцитаційний обєкт складався з 17 моргів ґрунту, кількох мешкальних будинків та 8-метрових покладів вугля, що його вартість обчислили на 12 міліонів тон. Хоч оціночна ціна була тільки 200,000 злотих, не знайшовся купець, а на ліцитації закупили тільки будинки і ґрунт за квоту 4,710 зл. Ця ліцитація є доказом теперішньої конюнктури. Ще тому кілька літ купили би цілий ліцитаційний обєкт навіть за півтора міліона злотих.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

Родинна траґедія розіґралася в Тарчині під Варшавою. З потягу, що приїхав з Варшави, висіла 29-літня Софія Червінська з 7-літньою донечкою. В цій хвилині підійшов до неї мужчина, який, перекинувшися з нею кількома словами, виняв револьвер і дав до неї 5 стрілів, опісля шесту кулю впакував собі в голову. Покликаний лікар ствердив смерть. Дохоження викрило, що Червінську вбив її чоловік, з яким вона жила в сепарації. Червінський приїхав до Тарчина, щоб намовити жінку до повороту, а одержавши відмовну відповідь, убив жінку і себе. Все те сталося на очах донечки, яка залишилася круглою сиротою.

ДАРУНОК ІЗ ЗАТРОЄНИХ КОВБАС.

До 7-літнього синка Доґласа Мидделтона у Вінніпеґу, що вертався зі школи, приступив на вулиці незнаний хлопцеви старший мужчина і вручив йому пакунок з ковбасами. Хлопець, який не був дуже ласий на ковбаси, кинув їх свому псови. В короткім часі після зїдження ковбас пес сконав. Покликаний ветеринар, д-р Ґ. І. Тинґлей, ствердив, що пес згинув від затроєння.

ПОЛЬЩА ВІДМОВИЛА УКРАЇНКАМ ПАШПОРТІВ НА ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС

ЛЬВІВ. — Саме тепер відбуваються в Царгороді (Істанбулі) наради великого Міжнародного Жіночого Конгресу, скликаного Міжнароднім Союзом для громадських прав жінки. Це одна з найбільших і найповажніших міжнародних організацій, яка обєднує жіноцтво 40 країв цілого культурного світу. Українки засідають у Міжнародньому Союзі від 1923 р. на правах державної нації і від цього часу брали участь у всіх попередних конгресах, у Римі, Парижі, Берліні і Марсею. Міжнародній Союз нераз уже віддав добрі прислуги українській національній справі. Між іншим його інтервенції завдячуємо акцію перед Лігою Націй у справі голоду на Україні під Советами. До цього Міжнародного Союза вступили недавно Польки і зараз заквестіонували членські права Українок, покликуючись на постанови Союза, що його членами можуть бути тільки нації-держави. Цю справу має остаточно вирішити царгородський конгрес. З уваги на те присутність української делеґації на тім конгресі мала велике значіння. Тимчасом українська делеґація не одержала пашпортів на виїзд, а польська делеґація виїхала в складі аж 30 осіб.

ЗЕМЛЕТРУС В ІРАНІ.

ТЕГЕРАН (Іран). — У північнім Ірані (давня назва: Персія) даються чути від 12-го квітня постійні потрясення землі. Тепер доносять з ріжних сторін краю про сотки загинулих від землетрусів, які бувають дуже довгі й дуже сильні.

З ОДНОГО БОКУ БРАК ВОДИ, А З ДРУГОГО ПОВЕНІ.

ТОКІО (Японія). — Землетрус на Формозі обхопив територію на яких 2,000 кв. миль, що її замешкують яких 250,000 осіб. Ратункову акцію збільшено, але вона не може дати собі ради з доставою води і через те тепер населення найбільше терпить. Всі водні резервуари знищені землетрусом, як теж знищені й водотяги, а жерела засипані. А в другій стороні навіщеного землетрусом краю піднялися води в ріках і треба сподіватися кождої хвилі катастрофального виливу рік.

МОСКВА МАЄ МОДЕРНИЙ СОБВЕЙ.

МОСКВА (Росія).—Вже отворено в Москві підземну залізницю-собвей. Тепер їздять кождого дня яких 150,000 осіб задурно, щоб навчитися ним їздити. Вже переїхав ним і сам Сталін. Незабаром зачнеться правильний рух і за їзду треба буде вже платити.

ПОМПА, ЧИ ЗНУЩАННЯ НАД ШЕВЧЕНКОМ?

МОСКВА. — З опису „Ізвестій" про відслонення памятника Шевченка в Харкові довідуємося, що промовляли: комісар освіти Затонський, секретар обкому КП(б)У Демченко, російський письменник Іванов, білоруський поет Янко Купала, народній артист републики Гнат Юра, українські письменники Кулик і Микитенко. Від робітників Донбасу виступав Мурашко, від колгоспників села Моринці, де вродився Шевченко, колгоспниця Кубрак. На закінчення вислано привітні телеграми Сталінови, Молотову, Калінінови, Косьорови, Постишеву, Любченкови та письменникови Максимови Горкому. Увесь Харків був прикрашений червоними прапорами. Були консулі чужих держав. Кавалерія дала почесну сальву. Співав хор з 700 співаків. На свято стягнено велике число колгоспників з Кирилівки і Моринець.

„УКРАЇНСЬКА МАТИЦЯ" В ЮГОСЛАВІЇ.

БАНЯЛУКА (Югославія). — Українці переселенці вербаської бановини в Югославії оснували 31-го березня товариство „Українська Матиця". Метою товариства є господарське й освітнє піднесення переселенців при помочі бібліотеки, відчитів, вистав, концертів та взаїмної помочі. Товариство має в програмі збудувати в найскоршім часі власний дім і бурсу для дітей членів цілої вербаської бановини. Бурса допоможе дітям набрати української свідомости. А з тих дітей вийде добра власна інтеліґенція, якої переселенці тепер не мають. Крім того товариство має вистаратися державну допомогу для двох постійних зимових курсів: один для хлопців для вивчення раціональної господарки, шовківництва, садівництва й пасічництва, другий для дівчат для вивчення шиття, крою, виробу килимів і варення. В товаристві є членами ті переселенці, що вивандрували до Боснії ще перед 40 роками.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ЗАПЛАТА.

МОСКВА. — „Ізвестія" подають у звязку з оніom відкриття памятника Шевченка замітку про проф. д-ра Кирила Студинського, про котрого давніше писали як про прихильника „пролетарської культури". Тепер пишеться про нього як „шпиґуна польської дефензиви", висміваючи і його учениць. „Ізвестія" поклинуються притім на советську урядову газету на Україні, „Вісти", і статтю д-ра Студинського про те, які перешкоди робив львівський маґістрат, щоб не допустити до будови памятника Шевченка у Львові напроти домів Наукового Тов. ім. Шевченка.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіти і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ПАНЕЙКИ?

Як у краєвих так і в американсько-українських газетах подано вісти, що бувший редактор „Діла", Василь Панейко, що був теж свого часу й українським дипльоматичним представником у Парижі, скотився не тільки до політичного русофільства, але вже докотився до „единства русской національности". На ту тему розпочав він писати цілий ряд статтей у париських московських „Последнихъ Новостяхъ". А вже з першої статті „К украинскому вопросу" видно виразний напрям: Польща й Австрія довели до „раскола русскаго національнаго единства" і зробили з „русинского" населення Галичини ворога „русскаго" народу й ідеї „единої і неділимої". Винує за те Панейко Росію, що при поділі Польщі в 1772 р. віддала Галичину Австрії, а тимсамим віддала її під польсько-австрійський вплив. А тепер, пише далі Панейко, це „анти-русское украинство" обернулось „виключно в інструмент польского і німецкого імперіялізму", або точніше в інструмент „походу на Схід" Гітлєра і Пілсудського".

От до якого то божевілля може докотитись людина, що має докторати, високу освіту, що мала в своїх руках довгий час одинокий український щоденник у Галичині та була тим чином виразом політичної думки галицьких Українців. Ота людина дописувала навіть іще до недавних часів з Парижа до львівського „Діла", хоч було вже відомим, що вона політично хитка й незрівноважена. З кожного допису, хочби якого цікавого, можна було вже тоді доглянути, що це пише людина щонайменше нервово хора, яка глядить на все, що наше, чорними очима, що вміє добачувати в нас головно тіни, що не має ніякого розуміння для того середовища, з якого вона вийшла, ні для тих обставин, серед яких наш нарід виростав і серед яких добувається з неволі. Панейко пішов у широкий світ і там набрався тої політури і того розуму, якого набирає той наш селянин, котрий іде зі села до війська, там стає капралем і котрому перевертається в голові. Бо з одного боку холошні, з другого ясний мундур. Там проста хлопська мова, тут мова офіцірів з золотими погонами. Там ліпянки, а тут камениці.

Так і й подібні до цього річи, разом з величе території від Камчатки по Карпати і з 180 міліонами „русских" — перевертають голови ріжним Панейкам, якщо не заважають тут іще й цілком шкурні мотиви. Тому вважаємо, що нерозумна є толеранція супроти людей, що вправді мають освіту і докторати, але не мають характеру, або є таки духово збоченими і через те невідповідальними. Їх писання і діла це дуже цікаві матеріяли, але для педагогів, психольогів чи лікарів. Для нації це — отрута.

ДЕЩО ПРО ЗМАГАННЯ СЛОВАКІВ ЗА ВОЛЮ

Вікове гноблення Словаків Мадярами, а Чехів Німцями, зєднало їх було у світовій війні в спільній боротьбі за волю. Здавалося Словакам, що будуть жити в братній згоді з Чехами. Провідники визвольних змагань (Штефанік — Словак, а Масарикова мати теж була Словачкою) запевняли Словакам повну свободу, широку автономію, що її гарантовано Пітсбурською умовою і святочним проголошенням злуки 30-го жовтня 1918 року в Турчанськім св. Мартині. На підставі цеї умови мали одержати Словаки свій власний сойм, адміністрацію, судівництво. Та, як звичайно в нерівній спілці буває, умову підписано, а здійснення її завішено на кілочку.

Автономістичний рух Словаків.

Такий стан викликав невдоволення серед Словаків. Уже Штефанік передбачав зазіхання Чехів, та, на жаль, згинув трагічною смертю на порозі до батьківщини. На чолі словацького руху стоїть католицький священник Андрій Глінка, що домагається повної автономії для Словаків у межах чеської держави. Ці автономістичні змагання покищо шукають своїх доріг. Щоби мати вірний образ словацького руху, наведемо кілька уривків з краєвого щоденника „Словак", що появляється часто з білими плямами по „братніх" конфіскатах, а також дуже характеристичний уривок із тижневика „Словенске Новіни", що появляється в Америці, а в ЧСР є заборонений. У статті п. н. „Чи ми є автономістами?" („С. Н." ч. 7. з 2. лютого 1935) читаємо там таке:

„Ціль освячує засоби. Ціллю є автономія, а засобом можуть бути всі можливі дороги і стежки, якби не йшло іншим способом. Автономія є питанням життя і смерти для Словаків. Коли вона має вратувати загибаючий словацький нарід, то мусить прийти негайно". А далі: „Словацькі змагання за автономію Словаччини ніколи не будуть успішними без чужої помочі, а саме без помочі сусідніх держав, що для спокою сусіда йдуть так далеко, що хочуть Словакам помогти. Справді, чогож боятися чеського застрашування словацьких автономістів мадяронством, коли цей вплив може у великій мірі помогти в здійсненні автономії? Чехи навмисно роздувають мадярську небезпеку для Словаків, щоб приспати словацьку чуйність і закріпити свою перевагу над ними".

Слабість основ словацького руху лежить ще й у тому, що в боротьбі проти чеської переваги покликуються на авторитет представника саме цеї чеської сили, себто на президента Масарика.

„Ми, Словаки, — пише „Словак", ч. 55, з 7. 3. 1935, з нагоди 85-ліття президента ЧСР — в особі Масарика звеличаємо ще й як того, що підписав Пітсбурську умову, що нею маємо загарантоване право на свій сойм, адміністрацію і судівництво". Старається навіть виправдати Масарика. В тому самому числі на іншому місці читаємо: „Не знаємо, що Масарик думає про нас і про нашу політику. Можливо, що представляють йому нашу працю, змагання і боротьбу в неправдивому світлі. Можливо, що представляють нас як ворогів його діла: Чехословацької Республіки.

„Між державною ідеєю чехословацькою і народньою ідеєю словацькою виринає нераз деяка розбіжність. Певні круги намагаються вже довгі літа, щоб словацький націоналізм представити на чеських землях і на чужині як щось, чого не можна погодити з державною чехословацькою ідеєю, як щось, ворожо наставлене до цілости держави".

„В тому то потребували ми часто на оборону Масарикових слів, які він сам ясно написав 1917 р., що залежатиме від умови, чи називатимемо „Чехословаками чи „Чехо-Словаками", чи „Чехами" і „Словаками".

Словаки, головно молодь, хотять розвиватися свобідно на своїй землі, рішучо ніким не гамовані. Хотять самі розпоряджатися своєю долею, хотять справедливо на демократичних принципах господарити і кермувати разом з Чехами спільною державою. Бажають знайти справедливий і реальний спосіб співжиття між обидвома народами. Така є програма словацьких змагань.

Самостійність словацької мови.

В 54 ч. „Словака" з 6. 3. 1935 р. є обговорена стаття празького журналу „Життя" з 24. 2. ц. р., що її написав чеський письменник д-р П. Світіл-Карнік п. н. „Чех і Словак — Чехословак?" Д-р Світіл висказується за самостійність словацького народу. При цьому покликується він на Ваянського, Солтисову, Шкультого, Урбана, Мразя, Жарнова, Разуса, Гашпара, Гронського, Єсенського й інших, що одноголосно визнають словацький нарід самостійним. „Коли би Словаки мали волю бути самостійним народом, то були би ним навіть тоді, колиб усі обєктивні дані були проти того" — каже Перовтка.

Д-р Новак доказує, що середньо-словацький говір, що його взято в основу словацької літературної мови, усамостійнився від старо-словянської мови ще скорше ніж чеська мова. Доказує, що чехословацька мова, як одна мова, ніколи не існувала. А що словацька мова ще не розвинена як слід, головно в науковій термінольогії, то нічого дивного, бо в мадярській неволі ніколи й нікому було розвивати її.

Безробіття і практики з допомогами.

„Словак", ч. 53. з 5. 3. ц. р., подає, що на підставі урядової статистики число безробітних на Словаччині зросло в лютім на 8 тисяч, а загальне число досягло 128,382. В цій економічній скруті Словаків стараються Чехи ловити свою рибку. І так читаємо в „Словаку" з 7. 3. ц. р. в статті „Празький лист" про практики Чехів на Словаччині. Чехи роздають населенню обуву, муку, цукор, або по 39 корон і посилають на закуп до... чеської фірми Баті. А все це тому, щоб розбити єдність словацького народу. Автор статті радить Словакам брати з подякою роздаване, „лиш душі не продай". „Голосування є тайне: ніхто не сміє знати, на кого голосуєш; голосуй на словацьку народню партію".

Еміграція.

Словаків нараховують до чотирох міліонів, з того лише 2 і пів жиє на рідній землі. Одна третя цілого словацького народу знаходиться поза границями Словаччини — пише „Словак" з 3. 3. 1935. Словацькі еміґранти є розкинені по чужині: в Злучених Державах Америки, в Арґентині, Франції й Бельгії. Словацька молодь в Америці американізується дуже скоро. Тепер помітний рух молоді проти цього винародовлення еміґрантів. „Союз католицьких словацьких студентів в Америці" видає часопис: „Фурдек" англійською мовою.

У Франції заложили Словаки 24. лютого ц. р. своє „Товариство Словаків-католиків у Франції", в місті Івр ле Тампль. На відкритті був приявний представник матірнього товариства у Франції й від арґентинських Словаків. З цього бачимо, що любов до свойого народу й організованости оживає серед словацької еміґрації на чужині.

• •

З наведеного бачимо, на якім ступні розвитку знаходяться самостійницькі змагання Словаків. Ми, Українці, живо цікавимося ними, бож це наші безпосередні сусіди. Бачимо розпучливе шукання Словаками помочі і захисту перед чеським наступом. Не будемо віщувати, який успіх можливий у боротьбі, що побудована в основі на нерівній спілці. А тимбільше, коли бачимо, що самі словацькі провідники радять Словакам бути „хитрими малоросами". Таксамо ми, Українці, добре знаємо, як вийшли ми на тому, що нас колись учили, що цісар і цар добрий, тільки урядовці злі. Віримо, що здорове почуття словацького народу наверне його на рідній землі і на чужині до свідомости вічної правди, що їхня доля тільки в їх власних руках.

Словаки про Українців.

В словацькому тижневику „Словенске Новіни" з 7. 2. 35, що появляється в Пасейку в Америці, знаходимо теплу згадку п. н. „Підкарпатська Русь хоче позбутися чеської тиранії". Згадується там про змагання закарпатських Українців, скинути чеське ярмо, що накинено їм таксамо як і Словакам під видом свободи й „добровільної згоди" 1918 р. Поминаємо дивовижну назву „Русняків", якою обдаровують нас „Словенске Новіни". Нас вражає те, що в цій замітці не згадується ні словечком про те, що змагання закарпатських Українців вяжуться з загальноукраїнським рухом і не є чимось відірваним, окремим, самим для себе. Коли на думку „Словенских Новін" закарпатські Українці „мають лиш один ратунок і вихід: вирватися з лабет чеського голодного льва", то не лише тому, що Чехи не додержують Пітсбурської умови про автономію, і не тому, що Українцям зле жиється, що їх Чехи використовують, а тому, що свідомість їх приналежности до великого українського народу каже їм іти впарі з цілим українським самостійницьким визвольним рухом. „Словенським Новінам", що признають поміч закарпатських Українців Словакам у боротьбі проти Чехів, слід би тямити, що Словаччина межує не з пів міліона дивовижних „Русняків", а з 45-міліоновим українським народом. Бож у тяжкій боротьбі Словаків за своє існування тепер, як і на протязі цілої історії, знаходяться Словаки між молотом і ковалом: Чехами і Мадярами. І тільки вільна і могутня Україна може запевнити Словакам повний успіх їх національних змагань. Це повинні вони памятати тепер, коли то доходять до нас відомости про словакізацію наших сіл на Закарпаттю, що то їх силою прилучено до Словаччини.

ПРИГАДКА ВІДДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ

Ще є багато відділів, які ще досі не надіслали виповнених квестіонарів, потрібних для списання історії цих відділів у Пропамятній Книзі У. Н. Союза. Просимо подбати, щоб цей обовязок був негайно сповнений, а квестіонарі вислані до „Свободи" найдальше до кінця квітня б. р. Проволока спинює працю в тім напрямі.

Просимо також зголошувати замовлення на місце для фотографій, бо вже тепер треба знати, скільки на це треба місця в книжці. Пізніші зголошення не будуть могти бути узгляднені.

НІМЕЦЬКИЙ ЧАСОПИС ДАЄ ОЦІНКУ ПРАЦІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

(„Фелькішер Беобахтер" (орган А. Гітлєра) з 11-го березня приносить статтю, яку даємо тут у повнім перекладі. — Редакція час. „Діло").

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ, піонір українського історичного дослідництва.

З огляду на смерть колишнього українського президента і дослідника історії, професора Михайла Грушевського, 28. листопада 1934 р., містимо оцю оцінку його значіння як ученого.

Говорити про значіння і ролю проф. М. Грушевського, — це означає змальовувати цілий розвиток українського визвольного руху за останнє півстоліття. Своєю безмежною любовю до свого народу і своєю невтомною науковою діяльністю, передовсім як дослідник історії підчас кількох десятиліть, він назавжди злучив своє імя з українською ідеєю.

Він не був „Австрійцем", як це твердили Росіяни часто перед і після революції. Без малого шість років після смерти ще молодого (1814—1861) найбільшого українського національного поета, Тараса Шевченка, що — рідкий випадок! — своїм другим назвищем звався також Грушевський, зявився Михайло Грушевський на світ як син педагога і російського урядовця в місті Холмі (тепер Польща) у 1866 році. На Кавказі був він у гімназії, а в київському університеті придбав високу освіту. Ще молодим студентом визначився він своїми приватними українськими історичними працями (офіційно в Росії знали тільки російську історію) під проводом українського історика, проф. Антоновича. Це власне була підстава, чому молодого магістра покликали в 1894 р. до Львова та передали йому там новозасновану катедру історії східньої Европи.

Його діяльність і його вчення набрало від тоді такого обсягу і зросло до такого значіння, що він з повним правом звався серед своїх численних учнів „батьком". Він був батьком не тільки в тіснішому колі як учитель, але також взагалі в українському національному суспільстві у східній Галичині. Він основував спілки, видавав часописи і книжки, писав численні статті ріжними мовами та із залізною послідовністю розбудовував українське Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові в гідну „Академію Наук". Його амбіцією і метою було здобути у Відні офіційне признання цієї „Академії". Слава Грушевського пішла далеко за кордони Галичини на Україну. Вже перед революцією 1905 р. став він символом усього українського. Повний надій, приїхав невтомний учений скоро після того до Києва і розвинув також там незрівняну діяльність.

Українські активісти того часу безумовно з пошаною пішли за „професором" (його титул став приповідкою). Бож він, завдяки своїй багатомовній Історії України, став носієм прапору української державної ідеї і незалежности. Як твори Шевченка перетворилися в євангелію українського націоналізму в найширших верствах народу, так „Історія України" М. Грушевського мала те саме значіння для української інтеліґенції. Можна собі легко уявити, з яким недовірям і навіть з ненавистю підходили російські кола царської держави до історика Грушевського. Його „виявляли" в справжньому значінні цього слова. Його російські „колеґи" з історичного фаху трималися далі цупко ідеї неподільности імперії Романових і стародавнього фальшування історії Росії.

Й ось тут знайшовся собі такий „еретик", що з цілою науковістю, на основі велитенських студій над першоджерелами у найважливіших культурних осередках континенту, проголосив нову тезу дослідів східньо-европейської історії. Хоча ця теза — через свою „небезпеку для держави" — не могла знайти урядового признання, то всеж навіть російські наукові кола — Петербурська Академія Наук — не могли пройти повз праці Грушевського без належної їй уваги. Його вибрали членом Петербурської Академії.

Цілі десятиліття Грушевський стояв сам у широкому полі. Проте його докази щодо окремого розвитку київської — отже української — та суздальсько-московської — отже великоруської! — державности витримували кожний наступ противників. Не в Києві, а в теперішніх московських краях починається історія Росії. Не на Москву, а на Галицько-Волинське Королівство перейшла київська державна традиція підчас навали Татарів. Ось тому не може бути і мови про спільну історію Українців і Росіян, а про два замкнені історичні кола, які щойно в середині XVII. століття — після договору великого українського гетьмана, Богдана Хмельницького, з тодішнім Романовом — на якийсь час віткнулись і попали в конфлікт.

Власне в цій правді лежить зміст спеціяльної теорії українського історика, проф. М. Грушевського. Наскільки він — з огляду на довговікову російську історичну пропаґанду на чужині — і не спромігся за свого життя своїм розясненням східньо-европейської історії „здобути західних, і особливо німецьких учених, то всеж на його заслугу треба приписати, що він поставив під запитаний знак урядові російські історичні твори і причинився до їхньої основної ревізії.

Девять томів його найголовнішої праці (є ще низка його популярних творів) разом з пятьома томами історії української літератури — творять ту духову спадщину, до якої раніше чи пізніше повинні зайняти становище сучасні німецькі історики. Деякі Росіяни це вже почали робити і мусять признати працю проф. Михайлови Грушевському.

Чоловік вертається з ловів:
— Два заяці застрілив я нині! — кричить уже від порога.
— То дуже гарно, — каже жінка — й до того ще без рушниці! Ти забув рушницю за дверми...

— Що ви робили би, колиб за вас вийшла гарна й багата дівчина?
— Нічого!

ЯК ХОРОНИТИ ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ ПЕРЕД НАПАДАМИ ЛІТАКІВ

Тою справою займається ввесь світ. Цікава вона й для нас, що на випадок війни є зовсім безборонні і здані на чужу ласку й неласку. Французький журнал „Франс Мілітер" ч. 14894 також займається тою справою. Ми подаємо в витягах одну статтю з того журналу.

З приводу одних маневрів висловився французький ґенерал Дішан, що підземні схоронища на випадок війни не зможуть помістити в собі населення міста. У випадку війни треба буде 2/3 міського населення розігнати по околиці, щоб воно не було скупчене.

Розкинення населення по околиці не є нічим новим. Так усе бувало давніше в твердинях. Це про те, щоб при нападі менше людей погинуло. Вигнання населення з міста ділає дуже гнітюче на всіх. Часто приходить до паніки і неможливо всіх в околиці примістити. Зачинені помешкання в той час виграбовують несовісні елементи.

Як треба конечно евакувати місто, то вже вже в часі мира треба постаратися про відповідні приміщення. Передовсім не треба допускати завеликого згущення населення на одному місці і будувати великі мешкальні касарні, які можуть бути знищені кількома летунськими бомбами. Також не треба будувати великих домів недалеко летунських пристаней, двірців, фабрик і т. п.

Щоб це все перевести, треба, щоб військові кола мали вплив і на дозвіл на будову домів, фабрик і т. п.

Виговорився.

— Я дуже перепрошую, та пан директор дуже занятий і коли то не є щось дуже важне, то мені не вільно його будити.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Український концерт у вищій школі.

У великій салі „високої школи" ім. Абрагама Линколна відбувся в середу, 17-го квітня, концерт, що мав на ціли запізнати учеників і учениць вечірньої школи з українською народньою штукою.

Відкрив концерт директор вечірної ґімназії, Дж. Конолі. Він бачив кілька днів передтим український концерт у честь Шевченка в Ню Йорку, й велике естетичне вдоволення, яке йому той концерт дав, запевняє його, що й цей концерт дасть слухачам велике вдоволення. З тим він представив ученицю цієї школи, панну Юлію Кусий, подаючи, що вона буде концертом проводити й представляти поодинокі точки.

Панна Кусий, одягнена в український народній стрій, перед представленням поодиноких точок концерту виголосила короткий реферат по англійськи про Україну й Українців, підчеркуючи їх народню штуку.

До звеличання концерту причинилися передовсім злучені хори з Джерзи Сіти й Байону, котрі не пощадили на цю ціль труду, часу й видатку. Джерзисітський хор підготовляв пан А. Ґела, байонський — п. Мельничук. Співали вони на концерті разом як один хор під управою пана Ґели: „Вітер повіває", „Ой, закувала сива зазуленька", „Максим козак Залізняк", „Ой, самаж я, сама", „Та біда" і „Ой, на горі там женці жнуть". Всі ці пісні заранжував або скомпонував О. Кошиць, а їх відспівання справило на слухачів велике враження. Сольові уступи в композиціях співали дочка й син диригента, панна Марія Ґела й п. Василь Ґела.

Тепер публика могла побачити руханкові вправи українських пластунок. Дванацять дівчат, одітих у пластовий однострій, з українськими й американськими прапорами в руках, виконали, під управою Стефанії Галичин, шість руханкових вправ. Кожду вправу показала вперед провідничка, а потім дівчата співали пісню й під її звук виконували вправи. Виконали так шість вправ, під звук шістьох пісень. Вправи були виконані в такт і з великою ґрацією.

Наступною точкою була продукція українського народнього танку. Наперед панна Марія Томчук з Джерзи Сіти виконала сама гонивітер, а потім Український Клюб Танцюристів з Ню Йорку виконав цілу низку народніх танків, починаючи від коломийки, а кінчаючи козацьким герцем. Закінчено цю частину, що подобалася красою рухів і складністю кроків, танковим сольом панни Вінтоняківної з Ню Йорку.

Тепер панна Марійка Боднар з Ню Йорку представила публиці український „фешен шов", себто українські народні строї. Строї ці, вона пояснила в передмові, привезла до Америки Сестра Северина. Представляють вони типічні строї з ріжних околиць України. Сестра Северина подала прелеґентці ріжні дані про поодинокі строї, і панна Боднар виводила одну панночку за другою та показувала, в чому лежить характеристична риса цього строю, в котрий ця панночка була одягнена, та в чому лежить його специфічна краса. Декотрі зі строїв викликали в глядачів бурі оплесків.

На закінчення виступив іще раз обєднаний хор і під управою п. Ґели відспівав „Стар Спенґелд Бенер" і Гайворонського „Живи, Україно!"

Улаштуванням концерту занялися Юлія Кусий і Стефанія Галичин.

Місцевий щоденник „Джерзі Джорнел" подав з вистави українських строїв на цьому концерті фотоґрафію, котру й ми тут подаємо.

Пр.

Courtesy "Jersey Journal"

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ НОШІ НА КОНЦЕРТІ в „Абрагам Линколн Гайскул" у Джерзи Сіті.

(На фотографії: Юлія Кусий, Марійка Боднар, Сестра Северина, ЧСВВ., Мелянія Миляновичівна та Стефанія Галичин).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

УЧАСТЬ ПРИРОДИ В ХРИСТОВИХ СТРАСТЯХ

Якесь дивне почуття суму й покори огортає кожну людину в день Великодної Пятниці — в річницю смерти й страстей Ісуса Христа. Під впливом тих почувань творять мистці небуденні й памятні праці — твори, а нарід оповідає цікаві леґенди, в яких головну ролю грає природа.

Так, як одні приглядалися мукам і смерти Ісуса з радістю й наругами, а другі спочували й терпіли з Ним, таксамо й природа.

На цій основі створив і український нарід багато леґенд про те, як поводилися звірята й ростини в день Великодної Пятниці. Ось вони.

Коли вояки зловили Христа й провадили Його звязаного повз кущ тернини, вона болісно застогнала, бо чула, що її терня послужить на болючий і соромний вінець для Ісуса. Цей стогін почув Христос, утішився спочуттям тернини й сказав:

„Ти не будеш мати за собою вини за те, що твоє терня покалічить мою голову, а в нагороду за твоє спочуття буде тебе що року ангел зодягати в білу сорочку, на знак невинности". По цих словах доторкнувся звязаними руками тернини, а кущ зараз покрився сніжно-білим квіттям. Це повторюється кожного року.

А ці верби, що похилилися над потоками та ставами наших сіл, чого такі сумні? Бо в часі мук Христа верба похилилася й замочила своє галуззя в Господній крові. Від того часу не може піднести їх з жалю вгору й сміло подивитися в очі.

І — тендітна павутиця, брала немалу участь в Господніх страстях. Коли розпнятому Ісусови подавали замісць води губка, намочену в оцті — тоді павутиця зіпнялася по хресті й холодила спечені оцтом уста Христа. Згодом розложила свої холодні листки на ранах і усмирила болі.

Коли Ісус умер, павутиця з жалю замкнула свою чашу й зівяла. — На другий рік знову зацвіла, але мала вже сліди страстей — терновий вінець, губку, цвяхи й близни. Коли зближається Велика Пятниця, цей цвіт хилиться й вяне.

Квіти, знані під назвою „сирітки" (за віруваннями народу стільки на світі сиріт, скільки цих цвітів), повстали зі сліз, які проливала Марія Магдалина по смерти Ісуса.

У чатинних лісах жиє птиця „криводзюб" або „крижодзюб", бо в неї дзюб на кінці закривлений. При помочі цього дзюба може він вигідно лущити насіння з шишок і бучини. Коли Ісус висів на хресті, цей криводзюб силувався своїм дзюбом витягнути цвяхи, якими був прибитий Ісус. На цю памятку став дзюб на кінці в виді хреста, а піря немов замочене в крові.

Коли Пречиста Діва гірко плакала під хрестом, жайворонок, що уносився в повітрю, бажаючи усмерити жаль Матери Божої й болі Христа, спустився вниз і своїм маленьким дзюбом витягнув одну шпильку з тернового вінця. Згодом злетів угору й співав жалісні пісні про терпіння Христа. Від того часу нарід називає жайворонка „пташкою Божої Матери".

Коли Ісус умер на хресті, то всякі комахи злетілися до Його тіла. Тоді сірі горобці відганяли їх. Ластівки літали кругом Христа й кричали: „вмер, вмер", а горобцісперечалися: „жив, жив!"

Сорока давніше дуже гарно співала. Але в часі страстей Ісуса замісць сумувати, як інші птиці, вона піднеслася вгору й почала виспівувати якусь „коломийку" та примилюватися до старого крука. За кару стратила свій голос і тепер скрегоче і, як стара панна, вичікує на плоті свойого любчика.

Таксамо осика зовсім не зворушилася смертю Ісуса, навпаки, піднеслася гордо й жебоніла щось до вітру. Тоді ангел смерти, що йшов від Ісуса покрив її кровю Спасителя й вона нагло спорохнявіла, поспускала галуззя вниз, а листки її дрiжать під найтихішим повівом леготу.

Подав **Романч.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО ГОРОЖАНСЬКІ КЛЮБИ.

„Правда, що ті клюби, які ми маємо, не виказують назагал великої активности. І не мають вони дійсних політичних впливів", читаємо в „Свободі" з дня 19. квітня б. р. А не мають впливів тому, що ми ще не позбулися цілковито галицького рабства, яке почасти вплинуло й на нашу доростаючу молодь. Це відбивається не лише на нашому місцевому житті по наших громадах, але також на висвітленні української справи і наших визвольних змагань.

Хай хтось чужий, що не знає говорити українською мовою, появиться на салі, або на зборах якогось товариства, такого зараз приявні на салі витають. А скільки йому не накадять, а як дрожать перед ним? А як сповняють кожне його бажання!

А коли такий „політишен" ще промовить до них, кидаючи кілька нічого не значучих фраз, то наші Українці плещуть, аж їм руки деревіють. А як така особа ще є яким міським чи державним урядником, то не знаємо вже, де його посадити та як до нього говорити.

Одначе для своїх земляків, хочби це були найчесніщі з чесних і мали за собою якнайбільші громадські заслуги, ми не знаходимо для них належитої оцінки ані пошани, але все підозріваємо їх про щось нечесне, хоч і не маємо до цього розумної підстави.

Ми свого тягнемо на таку „дискусію", що про неї нераз стидно згадувати. Перед своїми: ми всюди були і все знаємо. А перед чужими, ми покірні ягнятка, як що не „барани". А як ще нам кинуть деякий охлап на кілька тижнів у часі передвиборчої кампанії, то ми вже просто зі шкіри вилазимо, дурячи себе й інших, що, мовляв, з нами числяться.

Тому й нічого дивного, коли нас потім при кожній нагоді іґнорують, а уживають нас лише тоді, коли ми їм потрібні.

І доки це все так буде? Воно буде в нас так довго, поки ми не навчимося самопошани, доки не навчимося шанувати своїх передових, заслужених людей, доки не навчимо себе і діток своїх шанувати і дійсно любити той нарід, з якого походимо.

А в першу чергу треба показати Американцям, що український нарід, як і інші народи, має характер, що вміє служити ідеалам, що має такі ідеали і вперто змагає до їх здійснення.

Тому на всіх ділянках нашого національного життя сповняймо чесно наложені на нас долею наші обовязки супроти свого народу.

Творім на американській землі силу фінансову, політичну і духову. А як будемо сильними на тих ділянках, тоді побачимо, як з нами будуть числитися і як нас будуть поважати. Не понижаймо себе, не будьмо жебраками, а поступаймо так, як нам наказують поступати національна честь і наша самопошана. І памятаймо, що світ належить до сильних і розумних.

Юліян Павчак,
Бруклин, Н. Й.

ПАЦИФІКАЦІЇ БУЛИ, Є І БУДУТЬ ТАК ДОВГО, ЯК ДОВГО БУДЕМО ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Боїться посол д-р Баран, щоб Поляки не зачали нової „пацифікації", і то з приводу цього, що в Америці збирають гроші на визвольну боротьбу. Ніяково таке слухати. Наскільки памятаю старий край з того, що я в нім бачив і чув, то „пацифікації" не були ніколи ніякою новиною. Цього вчить нас історія нашого народу. А я тут розповім тільки одну давню подію з села С., брідського повіту.

Як знесли панщину, наше село домагалося права до ліса чи там до дубів, що були на ґрунтах, приділених селянам. Дідич не хотів відступити дубів громаді і треба було йти в процес. Тоді мій тато був у селі війтом, а батько моєї мами був війтом на другім селі, Я., де дідич Меньчинський мав свою палату. Одного дня станула перед хатою мого тата дідичівська карета. Це дідич прислав її, щоб привезла до нього тата. Тато відмовився їхати каретою, а поїхав своїми кіньми, і то до свого тестя. І не пішов до дідича, а до громадської канцелярії. Дідич по якімсь часі таки прийшов до канцелярії і тут заявив, що рубатиме дуби на всіх хлопських ґрунтах. А дуби були як свічки. Та обіцяв не рубати дубів на ґрунтах мого тата і тестя тата, бо, мовляв, вони обидва війти. Та батько відповів, що як має рубати дідич дуби, то хай зачинає від його поля.

Вернувшися в село, тато скликав громадську раду і всі рішили боронити свого добра, як теж повідомлено сусідні села, щоб ніхто не дався намовити іти рубати дідичеви дуби, бо як ні, то одна сокира піде в дуба, а друга тому по голові, що піде проти громади. Хтось доніс про те дідичеви, а він поїхав до Львова і представив, що нарід зчинив бунт, і дістав від намісництва дозвіл на спровадження війська. Військо прийшло з Бродів, а дідич вислав фіри до дальших сіл, що були близько тодішньої російської границі, й ввідтам привезли яких 200 рубачів. Тоді тато казав слузі приготовити віз, поклав мішки з оброком на спід, положився на них, а потім казав себе прикрити соломою, а на солому наложити гною. І в той спосіб видістався з села, що військо не завважало, і дістався до Бродів, а потім залізницею до Львова, де пішов до намісництва і представив справу, взявши до помочі адвоката. Там по виясненню дано татови папір до команданта уланів, що були в селі, з приказом, щоб військо забралося. Таке розповідали мені старі люди. І розповідали теж, як розсілися улани по хатах і стодолах і як їх треба було годувати та як вони страшенно катували невинних людей. А дідич-Лях скоро рубав дуби та вивозив їх до своїх фільварків по інших селах.

Люди наші тоді витерпіли страшні муки і злочинства, а-ле атки не піддалися, хоч між ними були слабодухи і зрадники. Не одну таку подібну „пацифікацію" перебули наші села тоді й пізніше і певно ще неодну перебудуть, заки наш нарід визволиться. Та на це нема ради. не залякали ті пацифікації наших батьків, не залякають і нас.

С. Фіґун,
Вілмінґтон, Дел.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗОРҐАНІЗОВАНОГО ЖІНОЦТВА В АМЕРИЦІ!

Так склалися обставини, що отсе припало мені обняти обовязки голови Союза Українок Америки. І то обняти на кілька місяців перед тим, коли приходиться нам виконувати підготовну працю в справі Другої Конвенції як і десятьлітнього ювилею нашої орґанізації.

Час, який нас ділить від Конвенції, вже недалекий. бо, як відомо Конвенція та відбудеться в Ню Йорку в днях 24, 25 і 26 травня (MAY) 1935 р. Я дуже жалую, що не можу присвятити всього свого часу, щоб у теперішній момент допомогти зрушити наше жіноцтво до більшої активности, себто служби тим ідеалам, для яких ми побудували в Америці наш Союз Українок. Тому користаю з прихильного відношення до нашої справи нашої преси і відношуся до нашого жіноцтва з проханям взяти собі щиро до серця справу нашої орґанізації. Я дуже шаную тих українських жінок, що належать до ріжних народніх орґанізацій і в них працюють. Але я стою на тім становищі, що є обовязком української жінки в першу чергу належати до такої всеукраїнської жіночої орґанізації, якою є Союз Українок Америки.

Я сама тут виросла і виховалась і тому зокрема відзиваюся ще до тих дівчат і жінок, які тут родились і які заважать на дальшім національнім життю нашої іміґрації, щоб вони зрозуміли, що Союз Українок Америки це є високо ідейна орґанізація, яка має гарні й високі цілі, що відносяться до української ідеї й до нашого життя в Америці. Це є честь для американської жінки з українським іменем бути в рядах свідомого своїх прав жіноцтва. І тому всі ми повинні бути в рядах Союза Українок Америки. Бо тільки спільними силами зможемо збудувати щось дійсно велике й пожиточне.

Заразом звертаюся до тих орґанізацій, що вже були в наших рядах, а відпали, щоб забули за те, що їх могло знеохотити, а пристали до нас назад, і то зараз, висилаючи своїх репрезентанток або хоч листовні зголошення на наші наради, які відбудуться в льокали СУА дня 30-го квітня б. р. в 8. годині вечором.

Прохаю теж інші жіночі наші орґанізації, які не є в СУА, щоб теж використали нагоду і зголосили своє вступлення.

Я певна, що наша Конвенція внесе нового духа в нашу орґанізацію, що ми всі на ній багато скористаємо з відчитів, які там будуть виголошені, та що ми усунемо все те, що спинює ширший наш розмах.

Я вірю, що наші Батьки і Матери подбають, щоб їх доні могли бути на тій Конвенції, щоб вони зараня вправлялися в народній праці, щоби потім могли самостійно вести ту роботу, яку вело досі старше наше покоління.

Я вірю, що наше молоде покоління пошанує мову і реліґію своїх родичів і їхні ідеали. Вірю, що воно доложить усіх своїх сил, щоб допомогти Україні здобути волю. І прийде той щасливий час, що неодна американська жінка з української крови мріятиме про те, щоб її син чи дочка стали американськими амбасадорами на нашій Україні, у Вільній, Незалежній, Соборній, Українській Державі.

Щоб ті чудові мрії здійснилися, треба українській жінці в Америці створити велику орґанізаційну силу, якаб вела наше жіноцтво до поступу і заховання всього того, що українське й таке дороге нашому серцю. А такою орґанізацією є і буде наш Союз Українок Америки! Чиж для тих ідеалів, для добра нашої України не повинні ми бути в його рядах? Так, Дорогі Сестри, ми повинні бути в рядах Союза Українок Америки і я вірю, що згодом всі ми в них знайдемось.

Анета Л. Кмець,
голова Союза Українок Америки.

У каварні.

— Перепрошую дуже, та ви сидите на мому капелюсі!

— Або ви вже відходите?

РАДІО.

На Великдень буде святочна радіопрограма зі стації WHOM 1150 Кс в Ню Йорку. Музичну програму виконає струнна орхестра Михайла Гайворонського. Також буде образок з життя в старім краю „На Великдень", скомпонував Мирон Сурмач. Образок відіграють: пані Стефанія Галичин, пані П. Авраменкова, Ф. Бражник і інші.

Не забудьте накрутити своє радіо на цю стацію точно в годині 3-тій пополудні.

Програму влаштовує підприємство „Сурма".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

Із хрестин на „Летунську Школу" ОДВУ.

При вечері, влаштованій із нагоди хрещення сина гром. Лазутів, присутні на заклик кума зложили дар на „Летунську Школу". Зложили по $1.25: І. Попович, І. Бзіль; по $1: М. Лазута, Г. Кокіс та гром. Маречко.

Зібрано разом $5.50, які передано до Управи Летунської Школи ОДВУ в Клівленді.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(9)

Сум напав на членів виправи, як Ормен заявив їм у холодний ранок, що він думає йти далі визначеною дорогою. Сум перервав Ґордон Маркус, котрого вибрано на актора, що має відограти ролю батька Наомі. „Їджмо, пиймо й веселімся, бо завтра помремо!" — говорив він.

„Може нам не буде треба ждати аж до завтра" — сказав уривисто Обровський „Дехто з нас може вмерти ще нині!" „Сховай таке говорення для себе!" — крикнув Ормен. „Як боїшся, сховай страх для себе!" Наомі теж звернула застрашені очи на директора. Знаючи наперед, що вона буде просити його, щоби вертались, Ормен викрикнув: „Не починай іще ти мене просити!"

Скоро потім носії, „сафарі", вже були готові до дороги. Як Ронда й Наомі зібрали свої пакунки, Ґордон Маркус всунув свій пакунок з акторськими причандалами на їх автомобіль. „А деж Бил?" — спитала Ронда. „Він не їде нині з нами?". „Ні, він поїде троком, що везе камери", пояснив візник. „Це дивно", сказала дівчина здивована.

Вона пригадала собі, що Бил Вест оминав її. Вона дивувалася, чому це так. Ронда пробувала надармо пригадати собі, чи не зробила вона йому якої прикрости, але не могла собі пригадати. Вона виїхала дивно занепокоєна, і її смуток казав їй забути про всі небезпеки, які їх ждали. Вона пригадала собі ці небезпеки, як Ормен крикнув: „Рушайте!"